

Становище

от доц. д-р Антоанета Иванова Тотоманова, Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий”, член на научното жури за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Книгознание, библиотекознание и библиография) за дисертационен труд на **Ели Драганова Попова** на тема **„Кариерното развитие на библиотечния персонал в контекста на информационното общество”**

Представените документи са в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав, Правилника за неговото прилагане и Правилника за условията и реда за придобиване на научна степен и заемане на академична длъжност в СУ „Св. Климент Охридски“.

1. Данни за автора на дисертационния труд

1.1. Образование

Докторантката е завършила специалност „Библиотекознание и библиография” (магистърска степен) в Институт за култура – гр. Минск, Беларус през 1983 г. Преди това е завършила Библиотечен институт в гр. София (1981). Непрекъснато е повишавала квалификацията си чрез различни курсове в Център за продължаващо образование на библиотекари, СИСКО Бизнес институт – Академия по финанси за нефинансови мениджъри, Български център за нестопанско право, Институт по пазарна икономика, Европейска комисия, ЕДЦ - Дрезден, Германия и др.

1.2. Кариерно развитие

Професионалната си кариера Ели Попова започва в Регионална библиотека “Светослав Минков” гр. Перник (1983-1997). През 1997 г. постъпва в библиотеката на Нов български университет, а през периода 1998-2009 г. заема длъжността Началник на направление „Специални колекции” в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. През 2004 г. тя започва работа като обучител в Програма „Глобални библиотеки – България”, а от 2010 г. е Директор на Изпълнителното бюро на Българската библиотечно-информационна асоциация.

1.3. Научно-изследователска дейност

Изследователските интереси на Ели Попова са в няколко направления: библиотечен мениджмънт, библиотечен персонал, кариерно развитие в българските библиотеки, публичните библиотеки и мястото им в разпространяването на информация за Европейския съюз, Европейски документационни центрове, официални документи и др.

Ели Попова участва като изпълнител и обучител в редица значими национални и международни проекти, свързани с развитието на библиотеките в България: ABLE, Програма „Глобални библиотеки – България”, Информационно рали „Библиотеката въвежда Европа в моя живот”, „Изграждане на административен капацитет и обучение на новоназначени държавни служители в структурите на държавната администрация”, „Публичните библиотеки – разпространители на информация за ЕС” и др.

Докторантката има редица публикации в областта на библиотечното дело: 25 публикации в професионални издания, 5 доклада на национални и международни конференции. По темата на дисертацията – 7 статии в периодични издания и 4 непубликувани документа (3 доклада и 1 становище).

1.4. Обществена дейност

Ели Попова е член на Постоянния комитет на ИФЛА, Секция „Правителствена информация и официални издания” и е член на УС на Българската библиотечно-информационна асоциация (ББИА).

2. Общо описание на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои от увод, три глави, заключение, използвана литература (139 източника) и 2 приложения. Общият обем е 362 страници, от които: 26 бр. таблици и 71 фигури.

В **увода** на дисертацията много успешно е представено актуалното състояние на темата и значението ѝ за текущите трансформации в библиотеките. Очертан е обхватът на разработката, границите и ограниченията на научно-приложното изследване. За негов **обект** е посочено кариерното развитие на библиотечния персонал в развиващото се информационно общество, а за **предмет** – мястото на кариерното развитие в ценностната система на библиотекарите и в отношенията между персонала и управлението на библиотеката. **Основна цел** на изследването е да се направи цялостен анализ на перспективите за кариерно развитие в процесите на трансформация и модернизация на библиотеките в България

и въз основа на него и разгледаните чужди добри практики да се представят модели, приложими в българските библиотеки.

Поставените **задачи** в изследването са много амбициозни и се свеждат до: разглеждане на новите условия и новата среда, предизвикани от информационното общество, които имат пряко отношение към кариерното развитие на персонала в библиотеките; проучване на съвременната терминология по темата; посочване на новите изисквания към библиотекарите в контекста на трансформациите на библиотеките; анализиране на състоянието на кариерното развитие в българските библиотеки; предлагане на модели за кариерно развитие на библиотечния персонал. В дисертационния труд за доказване на изследователските тези са използвани общонаучните **методи**: наблюдение, анализ, синтез, моделен подход и др. и частнонаучните социологически, психологически и демографски методи.

В **Първа глава** „Въведение в концептуалните основи на кариерното развитие” е направен пълен обзор на литературата, представени са и ключовите понятия и тематичните акценти. Библиотеката е охарактеризирана като съвременна организация и в този смисъл са формулирани нейните функции и задачи, с които е обвързано и планирането на кариерите в институцията. Очертана е и проблемната ситуация и новото място на кариерното развитие в библиотеките, което предполага използване на модели за ефективно въздействие върху тяхното развитие. Акцентирано е върху промяната на статуса на библиотечните служители и мястото на професионалната квалификация в темата за кариерното развитие. То е обвързано с участието в продължаващото професионално образование и неговата ефективност. Очертани са новите подходи в управлението на кариерата, необходимостта от реструктуриране на персонала във връзка с технологичното обновление и организационната промяна на библиотечната структура.

Във **втора глава** на дисертацията „Съвременно състояние на кариерното развитие на библиотечния персонал в България” на основата на добре обосновано анкетно проучване, проведено през 2012-2014 г. в три висши училища, подготвящи библиотечни специалисти, е очертано състоянието на разглеждания проблем у нас. Подробно са описани и анализирани резултатите от проучването и са посочени аспектите, които формират нагласите у младите хора; факторите, които определят условията; тенденциите, които предоставят или не разкриват перспектива в тази посока.

Трета глава „Предпоставки за модели на кариерно развитие на библиотечния персонал в информационното общество” е най-стойностната и приносна част от дисертационния труд. В нея са набелязани модели за кариерно развитие на библиотечния персонал в България. Посочени са подходите, базирани на чуждестранния опит, които трябва да се използват.

Подробно са обосновани принципите и опорните точки, както и предпоставките за изграждането на планирана кариера на библиотечния персонал, съобразена както с личните стремежи и желания на служителите, така и със задачите и целите на библиотеката. Очертани са и въздействащите фактори на външната среда. Изтъкнати са големите предизвикателства, наложени от информационното общество, пред които е изправена библиотечната колегия. На тази основа е посочено и отношението на кариерното развитие към качеството на професионалната библиотечна дейност. Подробно са разгледани и отговорните фактори на национално, регионално и институционално равнище, които биха имали решаващо значение за създаването и въвеждането на модели за кариерно развитие. Препоръчана е методика за изработването на модели.

Заключението обобщава резултатите от направеното изследване, представя изводите за тяхното въздействие върху кариерното развитие на библиотечния персонал. Посочва приносите на дисертационния труд и въз основа на разгледаните аспекти на проблематиката се правят прогнози за бъдещето на кариерата на библиотекарите в информационното общество. Дисертационният труд съдържа **2 приложения**, в които са поместени анкетните карти, използвани при провеждането на проучванията, необходими за доказване на тезите в изследването и **списък** на използваната литература.

3. Общо описание на автореферата към дисертационния труд

Авторефератът е с обем от 39 стр., съдържа – характеристика на дисертационния труд, изводи, заключение, научни и научно-приложни приноси и публикации, свързани с дисертационния труд. Отражава коректно съдържанието дисертацията.

4. Приноси на дисертационния труд

- За първи път у нас е направено цялостно изследване на кариерното развитие на библиотечния персонал в условията на развиващото се информационно общество;
- Анализирани са новите условия и новата среда, предизвикани от информационното общество, които имат пряко отношение към кариерата на служителите в библиотеките;
- Проучена е съвременната терминология по темата и са предложени нови подходящи понятия, които могат да се използват в българската библиотечна теория и практика;
- Посочени са новите изисквания към библиотекарите в контекста на трансформациите на библиотеките;

- Изследвана е нагласата на студентите от три висши училища, които подготвят библиотечни специалисти, към библиотечната професия и готовността им да се реализират в библиотечния сектор. Това е извършено чрез анкетен метод, предложен и осъществен от докторантката;
- Анализирано е състоянието на кариерното развитие в българските библиотеки;
- Предложени са авторски модели за кариерно развитие на библиотечния персонал;
- Препоръчана е методика за изработването на модели.

5. Бележки и препоръки

Препоръчвам дисертационният труд след известни съкращения и прецизиране да бъде публикуван.

6. Заключение

Дисертационният труд на Ели Драганова Попова съдържа безспорни научни и научно-приложни резултати и отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и правилника на СУ „Св. Климент Охридски“. В представената научна разработка докторантката си е поставила като цел да направи цялостен анализ на перспективите за кариерно развитие в процесите на трансформация и модернизация на библиотеките в България и въз основа на този анализ и разгледаните чужди добри практики да представи модели, които могат да се приложат в българските библиотеки. Постигнала го е сполучливо. Поставила си е и няколко много амбициозни задачи, с които се е справила изключително успешно. Това може да бъде проследено в посочените по-горе приноси на дисертационния труд. Тезите, анализите и изводите, направени от докторантката са онагледени много добре. Всичко това, както и впечатленията, които имам от съвместната ни работа с Ели Попова ми дават основание убедено да препоръчам на уважаемото научно жури да ѝ присъди образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Книгознание, библиотекознание и библиография).

12.10. 2014 г.
София

доц. д-р Антоанета Тотоманова